

*Jak najcieplej wyrazić życzenia i radosny nastrój
tych świąt – Świąt Bożego Narodzenia?
Jak życzyć pomyślności w nadchodzącym Nowym Roku,
by dać wiarę i nadzieję na lepsze?
Pozdrawiamy wszystkich Czytelników naszych
„Wiadomości” serdecznie i ślemy najlepsze myśli:-)*

*Dyrekcja i Pracownicy
Centralnego Muzeum Morskiego
w Gdańsku*

WYDARZENIA

Otwarcie wystawy „Do abordażu!”

Rekonstrukcja fragmentu XVII-wiecznego pokładu działowego, modele statków i okrętów, liczne stanowiska interaktywne i multimedialne (w tym także przeznaczone dla osób niedowidzących), a przede wszystkim cenne przykłady dawnej broni palnej i białej złożyły się na najnowszą ekspozycję CMM – „Do abordażu!”, której wernisaż odbył się 27 listopada. Autorami wystawy są Wojciech Ronowski i Patryk Klein, których wspomogło liczne grono współpracowników z koordynującą całość działań Jadwigą Klim na czele; projekt plastyczny i aranżacja są dziełem Jakuba Głowackiego. Scenariusz ekspozycji koncentruje się na czterech wydarzeniach z historii zbrojnych morskich bitew i potyczek, których wspólnym mianownikiem jest wykorzystanie abordażu jako techniki walki: bitwie pod Salaminą (480 r. p.n.e.), bitwie na Zalewie Wiślanym (1463 r.), bitwie pod Oliwą (1627 r.) oraz współczesnych pirackich atakach w rejonie Półwyspu Somalijskiego.

Wśród licznie zgromadzonych gości wernisażu byli przedstawiciele Morskiego Oddziału Straży Granicznej z komendantem kontradmirałem Piotrem Stockim, a umundurowani funkcjonariusze SG współtworzyli atmosferę ostatniej części wystawy, poświęconej walce ze współczesnym piractwem i terroryzmem.

W ramach programu edukacyjnego towarzyszącego wystawie zaplanowano dzień otwarty dla publiczności, cykl wykładów oraz specjalne warsztaty i zajęcia dla dzieci i młodzieży.

Burta Miedziowca dominuje nad częścią ekspozycji poświęconą bitwie na Zalewie Wiślanym. Fot. Wojciech Józwiak

Dużym zainteresowaniem gości wernisażu cieszył się pokład działowy. Fot. Wojciech Józwiak

Dodatkowym, bardzo miłym punktem wernisażu było wręczenie corocznej nagrody Prezydenta Miasta Gdańska w dziedzinie kultury prezesowi Towarzystwa Przyjaciół CMM dr. Fryderykowi Tomali. Fot. Wojciech Józwiak

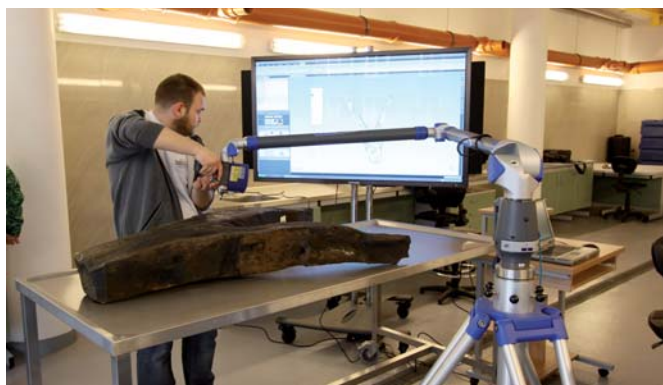

Wojciech Ronowski, Patryk Klein i Jadwiga Klim z funkcjonariuszami Straży Granicznej. Fot. Wojciech Józwiak

Zakończenie projektu „Centralne Muzeum Morskie – Cyfrowe Muzeum Morskie”

W ostatnich dniach listopada przesłano do Narodowego Instytutu Audiowizualnego, będącego koordynatorem priorytetu Digitalizacja w ramach Wieloletniego Programu Rządowego Kultura+, raport kończący realizację projektu „Centralne Muzeum Morskie – Cyfrowe Muzeum Morskie”. W ciągu trwającego rok projektu CMM wykonało szereg zadań, głównie związanych z rozbudową infrastruktury informatycznej. Ze środków projektu zamówiono nową stronę internetową, którą uruchomiono na początku września 2012 r., zakupiono system oświetlenia studyjnego na potrzeby pracowni fotograficznej do nowo adaptowanego pomieszczenia oraz serwerową bazę danych do ewidencjonowania i zarządzania zbiorami muzeum. Wdrożenie oprogramowania bazy danych okazało się największym wyzwaniem projektu, wiążącym się między innymi z wprowadzeniem brytyjskiego standardu SPECTRUM, służącego do opisu i zarządzania zbiorami muzealnymi. Według zapewnień organizacji dysponującej standardem, korzysta z niego ponad 7000 muzeów w 40 krajach. Obecnie w CMM opracowywane są słowniki oraz procedury zarządzania zbiorami za pośrednictwem nabytego oprogramowania. Na początku 2013 roku planowane jest udostępnienie na stronie internetowej CMM w ramach zbiorów online informacji o sześciuset obiektach z naszych kolekcji skatalogowanych w bazie danych i dodawanie sukcesywnie w kolejnych latach 600 obiektów rocznie.

Ponadto, w ścisłej współpracy z Wydziałem Oceanotechniki i Okrętownictwa Politechniki Gdańskiej oraz działającym przy wydziale studenckim Kołem Naukowym „Piksel”, opracowana została metodyka pracy ramieniem skanującym 3D, przeznaczonym do cyfrowych odwzorowań (digitalizacji) zabytków archeologicznych pozyskiwanych przez Dział Badań Podwodnych CMM. Metodyka w formie e-booka dostępna jest na stronie CMM pod adresem <http://www.cmm.pl/zwiazane-z-muzeum/digitalizacja/metodyka-pracy-ramieniem-3d>. CMM zamierza aplikować w kolejnych naborach Wieloletniego Programu Rządowego Kultura+, które będą przeprowadzane corocznie do 2015 roku. Wśród planowanych działań jest m.in. przeprowadzenie cyfrowej rekonstrukcji wraka Miedziozca, archiwizacja cyfrowa prowadzonego od końca lat 1970. archiwum fotograficznego CMM oraz rozbudowa infrastruktury informatycznej zapewniającej bezpieczne archiwizowanie i przechowywanie wytworzonych zasobów cyfrowych.

Student PG Mateusz Citak skanuje ramieniem 3D dennik z W5 w Ośrodku Kultury Morskiej. Fot. Wojciech Józwiak

KONFERENCJE

O historycznych statkach w Londynie

3. międzynarodowa konferencja „Historyczne statki”, zorganizowana przez Royal Institution of Naval Architects, odbyła się w dniach 5-6 grudnia w siedzibie RINA w londyńskiej dzielnicy Belgravia. Celem konferencji była wymiana informacji na temat bieżących tendencji w konserwacji i zabezpieczaniu historycznych jednostek pływających. 18 wygłoszonych referatów pozwoliło na orientację w najnowszych światowych dokonaniach

w tym zakresie. Przedstawiono m.in. zagadnienia związane z umieszczeniem w doku ekspozycyjnym klipra „Cutty Sark”, konserwacją starożytnych chińskich dżonek oraz konsekwentnym wzbogacaniem kolekcji zabytkowych łodzi, statków i okrętów przez Australijskie Narodowe Muzeum Morskie w Sydney. Polskie doświadczenia w konserwacji, zabezpieczaniu i kolekcjonowaniu jednostek pływających zaprezentował dr inż. Jerzy Litwin. Przedmiotem jego wystąpienia były przede wszystkim „Sołdek” i „Dar Pomorza”, a informacje o nich jako o historycznych statkach przekształconych w oddziały Muzeum i jednocześnie muzealia zostały uzupełnione o doświadczenia Marynarki Wojennej z okrętem-muzeum „Błyskawica” w Gdyni, Muzeum Oręża Polskiego w Kołobrzegu z ekspozycją wycofanych ze służby jednostek MW i firmy Magemar Polska Ltd., która zakupiła i sprowadziła do Szczecina statek „Bembridge”, zbudowany dla Trinity House of London w 1938 roku. Uczestnicy konferencji w trakcie dyskusji wyrazili uznanie dla polskich osiągnięć, podkreślając zwłaszcza wysiłek włożony w zachowanie parowca „Sołdek”.

„Cutty Sark” w nowej formule prezentacji: „zawieszony” nad suchym dokiem w londyńskim Greenwich. Fot. Jerzy Litwin

Europejskie tradycje morskie

„Maritime traditions in European waters” to już drugie organizowane przez CMM, po konferencji w 2009 roku, seminarium poświęcone ochronie dziedzictwa morskiego, w szczególności jednostek pływających o charakterze historycznym i zabytkowym. Ten temat jest podnoszony w całej Europie w związku z trudnościami w utrzymywaniu, konserwacji i zabezpieczeniu łodzi i statków, pomimo upływu lat nadal funkcjonujących zgodnie ze swoim przeznaczeniem. Dodatkowym problemem, jaki dotyka takie jednostki, są regulacje prawne, zupełnie nieprzystosowane do charakteru obiektów, zbudowanych ponad 50 lat temu, ani do możliwości finansowych ich właścicieli, najczęściej osób prywatnych. W seminarium, które odbyło się 8 listopada w Ośrodku Kultury Morskiej, nowym oddziale CMM, udział wzięło prawie 50 osób, m.in.: Per Jesing (Szwecja), przewodni-

czący European Maritime Heritage, Holger Bellgardt (Niemcy), reprezentujący Baltic Sail Committee, dr Robert Domżał z CMM, dr Karsten Seidel (Niemcy) z firmy Ikerconsulting, Wolfgang Weis (Niemcy), właściciel kutra „Hansine” i Krzysztof Dębski, zarządzający projektem odbudowy żaglowca „Generał Zaruski”. Moderatorem spotkania był Per-Inge Lindqvist (Szwecja), były dyrektor Muzeum Marynarki Wojennej w Karlskronie.

Centralne Muzeum Morskie, dysponujące czterema zabytkowymi jednostkami („Dar Pomorza”, „Sołdek” oraz dwa rybackie kutry), chętnie podjęło się organizacji seminarium wraz z Baltic Sail Association, mając nadzieję na nawiązanie i umocnienie kontaktów oraz wymianę doświadczeń z zagranicznymi partnerami. Spotkanie zaowocowało wspólnym oświadczeniem, skierowanym do innych instytucji odpowiedzialnych za politykę i nakłady finansowe przeznaczone na ochronę wspólnego europejskiego dziedzictwa morskiego.

Miłym akcentem w trakcie obrad było wręczenie przez prezesa Towarzystwa Przyjaciół CMM Fryderyka Tomalę odznaczeń Bliza International za umacnianie współpracy międzynarodowej i promocję turystyki wokół basenu Morza Bałtyckiego trzem osobom – Holgerowi Bellgardtowi (Hanse Sail Rostok) oraz Katarzynie Nowickiej i Robertowi Domżałowi (CMM).

ARCHEOLOGIA PODWODNA

Bordyna z Martwej Wiśły

W listopadzie archeolodzy CMM zakończyli prace terenowe przy wraku bordyny gdańskiej, zbudowanej około 1730 roku, zalegającej w Martwej Wiśle w rejonie Gdańska-Stogów. Był to drugi z wraków zaplanowanych do wydobywania w ramach badań archeologicznych prowadzonych przez Towarzystwo Przyjaciół CMM przy współpracy z CMM. Prace te miały charakter badań ratowniczych i wykonywane były w związku z realizacją przez Urząd Morski w Gdyni projektu modernizacji szlaku wodnego na Martwej Wiśle, w trakcie realizacji którego na trasie zaplanowanego do pogłębienia toru wodnego zlokalizowano dwa wraki z XVIII wieku. Stan zachowania drewnianego kadłuba, mającego 20 m długości i 6 m szerokości, nie pozwolił na jego wydobywanie w całości. Poszczególne części wydobywano więc partiami, co trwało ponad miesiąc. Bordyny, wzmiankowane już w źródłach średniowiecznych, służyły w kolejnych stuleciach przede wszystkim do rozładunku i załadunku dużych statków, które ze względu na zbyt duże zanurzenie nie mogły wpłynąć do portu nad Motławą i kotwiczyły na redzie. Służyły one również do lokalnej żeglugi do Elbląga i Królewca. Udokumentowane części wraku bordyny umożliwią rekonstrukcję jej wyglądu oraz porównanie materialnych pozostałości kadłuba ze źródłami ikonograficznymi oraz historycznymi.

Kierujący badaniami Waldemar Ossowski z wydobytą, dobrze zachowaną tylnicą wraku. Fot. Bartłomiej Kania

Dzień otwarty wystawy „Do abordażu!”

Kilka dni po wernisażu ekspozycji „Do abordażu!” odbył się jej dzień otwarty, podczas którego zaproponowano nie tylko zwiedzanie wystawy z jej autorami, ale także wiele innych atrakcji dla całych rodzin. Publiczność dopisała – w sobotę 1 grudnia do muzeum przyszło ponad 950 osób. Największym zainteresowaniem cieszył się pokład działowy (próba rekonstrukcji) XVII-wiecznego okrętu, gdzie zwiedzający mogli zobaczyć, w jaki sposób ładowano działo – a także oddać strzał w kierunku wrogiego okrętu. Najmłodszym szczególnie przypadła do gustu możliwość przymiernenia kopii dawnego uzbrojenia ochronnego – kolczugi, hełmów i tarcz, bardzo chętnie też brali udział we wspólnym malowaniu obrazu „Bitwa pod Oliwą”. Dodatkową atrakcją były pokazy walk rycerskich i musztry, przygotowane przez grupę rekonstrukcyjną Oliwska Drużyna Najemna „Inogici”, której przedstawiciele wystąpili w strojach piechoty z XV w.

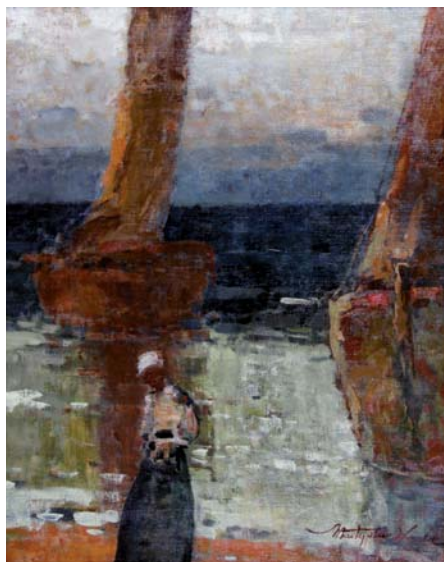
Rodzinne zwiedzanie wystawy „Do abordażu!”. Fot. Wojciech Jóźwiak

CMM w projekcie CROSSROADS 2.0.

W ramach programu LT PL RU – współpracy transgranicznej między Republiką Litwy, Rzeczpospolitą Polską i Federacją Rosyjską – 19 listopada rozpoczął się projekt Crossroads 2.0. Jego liderem został Uniwersytet Immanuela Kanta w Kaliningradzie, a partnerami są przedstawiciele administracji terytorialnej ze strony Litwy i Rosji. Środowisko naukowe reprezentuje Uniwersytet w Kłajpedzie. Poza CMM w projekcie bierze udział Muzeum Budownictwa Ludowego w Olsztynku oraz Muzeum Historii i Sztuki z Kaliningradu. Zrzeszone są także organizacje pozarządowe, w tym towarzystwo naukowe „Pruthenia”, Stowarzyszenie „Elbląg Europa” oraz Grupa „Speaking Water Club” z Kaliningradu. Cele główne projektu, będącego kontynuacją realizowanego przez CMM kilka lat temu projektu Crossroads, są podobne jak w pierwszej edycji, tzn. infrastrukturalne, naukowe oraz edukacyjne. Rola CMM, które będzie reprezentowane przez 4 osoby, polega m.in. na sprawowaniu nadzoru merytorycznego nad wybudowaniem replik łodzi z Zalewu Wiślanego i Kurońskiego, przygotowaniu publikacji naukowych, stworzeniu wystawy czasowej oraz udziale w międzynarodowych warsztatach archeologicznych, na których będzie obecna grupa studentów z Polski. Zwińczeniem projektu będzie uruchomienie skansenu „Kaup” koło Kaliningradu, propagującego transkulturowe dziedzictwo Półwyspu Sambijskiego oraz obu zalewów w historii Europy.

„Bretonki nad morzem”

Kolekcja CMM wzbogaciła się ostatnio o dzieło Władysława Wankiego pt. „Bretonki nad morzem”. Jest to ważny nabytek, zarówno ze względu na osobę autora – wybitnego artysty, w którego twórczości marynistyka odgrywa znaczącą rolę, jak i na walory artystyczne samego obrazu, stanowiącego charakterystyczny przykład realizacji tematu marynistycznego we właściwym dla tego artysty stylu. Władysław Wankie (1860-1925) był malarzem i krytykiem artystycznym, działającym w Monachium i Warszawie. Malował sceny rodzajowe, pejzaże, a także kompozycje symboliczne. Uczył się m.in. u Jana Matejki. W połowie lat 90. dłuższy czas spędził w rybackiej osadzie Cancalle nad zatoką Mont-St-Michel w Bretanii. Nabyty przez CMM obraz należy do grupy prac powstałych pod wpływem wrażeń z tego okresu, który zainspirował odrębny nurt twórczości artysty. Bretońskie obrazy Wankiego zwracają uwagę bogactwem efektów kolorystycznych i świetlnych oraz specyficznym sposobem kadrowania. Urzekają widza także nieuchwytnym nastrojem ciszy i skupienia, podkreślającym harmonijny związek człowieka ze światem natury. Obraz zakupiony został dzięki dofinansowaniu ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Promocja obrazu, w trakcie której o artyście i jego dziele opowiadały Liliana Giełdon i Monika Jankiewicz-Brzostowska z Działu Sztuki Marynistycznej CMM, odbyła się 11 grudnia w Ośrodku Kultury Morskiej. „Bretonki nad morzem” będzie można oglądać w w głównej siedzibie CMM w Spichlerzach na Ołowiance po zakończeniu trwającego tam remontu.

„Bretonki nad morzem”. Fot. Bernadeta Galus

Nowy zarząd Oddziału Pomorskiego SMP

W trakcie walnego zebrania członków Oddziału Pomorskiego Stowarzyszenia Muzealników Polskich, które odbyło się 14 listopada w Ośrodku Kultury Morskiej CMM, wybrano nowe władze Oddziału. Prezesem został dr Janusz Trupinda z Muzeum Historycznego Miasta Gdańska. Do władz Oddziału weszło troje pracowników CMM: do zarządu zostali wybrani Arleta Gałązka i Wojciech Joński, który kontynuować będzie pracę skarbnika, natomiast Andrzej Truszkowski wszedł w skład komisji rewizyjnej.

Nowa szefowa Solidarności w CMM

W związku z rezygnacją Leszka Pochroń-Frankowskiego z funkcji przewodniczącego Komisji Zakładowej NSZZ *Solidarność* w CMM, 20 listopada odbyło się zebranie wyborcze członków związku. W wyniku wyborów nową przewodniczącą została Dorota Wesołowska, która w dotychczasowej funkcji wiceprzewodniczącej wykazała się energią i efektywnością działań. Uzupełniono też skład komisji rewizyjnej – wybrani do niej zostali Waldemar Ossowski i Zbigniew Sobieraj.

Wizyta prof. Wolfganga Deurera

Profesorowie Wolfgang Deurer (w środku) i Bolesław Mazurkiewicz na ekspozycji „Ludzie, statki, porty” w OKM, oprowadzani przez Przemysława Węgrzyzna z Działu Edukacji. Fot. Wojciech Józwiak

W trakcie listopadowej wizyty w Gdańsku odwiedził CMM prof. dr h.c. inż. Wolfgang Deurer, niemiecki architekt i konserwator zabytków, autor dzieła „Gdańsk i jego kościoły”. Z zainteresowaniem zwiedził w towarzystwie przewodniczącego Rady Muzeum prof. dr. hab. inż. Bolesława Mazurkiewicza nasz najnowszy oddział, dużą uwagę przywiązując nie tylko do architektury budynku, ale także do prezentowanych w nim wystaw.

Kiermasz świąteczny

Jak co roku CMM w porozumieniu z Fundacją „Sprawni Inaczej” zorganizowało świąteczny kiermasz upominków, który tym razem odbył się 1 grudnia w Ośrodku Kultury Morskiej. Wykonane przez doświadczonych artystów-podopiecznych Fundacji kartki świąteczne oraz ozdoby bożonarodzeniowe w formie glinianych aniołów, naczyń, świeczników i magnesów budziły zainteresowanie zwiedzających i spowodowały, że zarówno gościom, jak i pracownikom OKM udzielił się nastrój nadchodzących świąt. Dochód ze sprzedaży upominków tradycyjnie przeznaczony jest na działalność Fundacji „Sprawni Inaczej”.

EDUKACJA**O edukacji w muzeach**

Od kilkunastu lat obserwujemy znaczący wzrost roli edukacji w muzeach. Powstaje coraz atrakcyjniejsza oferta dla coraz szerszej publiczności, a pracownicy działów edukacji chętnie się spotykają, by wymienić doświadczenia i wspólnie zastanowić się, co jeszcze i w jakiej formie placówki muzealne mogą zaoferować zwiedzającym. 27 listopada w Muzeum Pałacu w Wilanowie odbyła się VII Konferencja Forum Edukatorów Muzealnych „Rodzina w muzeum – muzeum dla rodziny”, gdzie skupiono się na ofercie dla rodzin z dziećmi w wieku od 3 do 15 lat. Z kolei 10 grudnia w Muzeum Narodowym w Warszawie odbyła się konferencja „Raport o stanie edukacji muzealnej w Polsce. Podsumowanie”, ostatnia z serii prezentującej stan edukacji w różnych regionach Polski. Wspomniany w tytule raport ma stać się punktem wyjścia do dyskusji nad kształtem edukacji oraz niezbędnymi działaniami, które należy podjąć, aby ten obszar aktywności muzeów rozwijał się w sposób harmonijny, a przede wszystkim ciągły. W obu konferencjach jako przedstawicielka CMM udział wzięła Agnieszka Piórkowska z Działu Edukacji.

Przedświąteczny Program dla rodzin

9 grudnia w Ośrodku Kultury Morskiej odbyło się kolejne spotkanie z popularnego cyklu „Program dla rodzin”. Rodzice i dzieci wspólnie rozwiązywali zadania i zagadki związane z obchodami grudniowych świąt w krajach Afryki, na Wyspie Bożego Narodzenia, w Australii i Japonii. Następnie nasi goście udali się na warsztaty plastyczne, gdzie wykonywali bajecznie kolorowe ozdoby z drewna, koralików, piórek, ozdabiając je farbami i brokatem. Piękne i oryginalne ozdoby na pewno przydadzą się jako świąteczne prezenty pod choinkę!